

Sygn. akt II KK 44/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

po rozpoznaniu w Izbie Karnej  
w dniu 6 września 2022 r.,  
wniosku obrońcy skazanego Z. N.  
w przedmiocie wyłączenia SSN Małgorzaty Bednarek  
od udziału w sprawie o sygn. akt II KK 44/21  
na podstawie art. 42 § 4 zdanie pierwsze k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

### **p o s t a n o w i ł**

wyłączyć sędziego SN Małgorzatę Bednarek od udziału w sprawie  
o sygn. akt II KK 44/21.

### UZASADNIENIE

Do rozpoznania sprawy kasacyjnej II KK 44/21 została wyznaczona – po uprzednim wyłączeniu od rozpoznania tej sprawy SSN Marka Motuka, SSN Igora Zgolińskiego (II KO 15/22) i SSN Antoniego Bojańczyka (II KO 74/22) – sędzia SN Małgorzata Bednarek. W stosunku do niej wniosek o wyłączenie jej od rozpoznania sprawy kasacyjnej złożył obrońca skazanego adw. P. K.. Podstawą swojego wniosku uczynił art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., a w obszernym uzasadnieniu podniósł, że w toku postępowania kasacyjnego zasygnalizował istnienie bezwzględneho powodu odwoławczego z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związanego z orzekaniem w instancji odwoławczej przez sędziego SO- A. K., która była delegowana do składu Sądu Apelacyjnego w [...] na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p., który to przepis, łącznie z art. 77 § 4 u.s.p., jako określający model delegacji, nie jest do pogodzenia z konstytucyjnymi standardami podziału władzy,

niezawisłości i bezstronności sędziowskiej, niezależności sądu oraz sprawiedliwego procesu (argumentacja na str. 2-6). W toku dalszego wywodu wniosku, jego Autor stwierdził, że nadmierny wpływ władzy wykonawczej, tj. Ministra Sprawiedliwości na system delegowania sędziów (np. możliwość odwołania w każdym czasie bez podania podstaw takiej decyzji, brak odwołania się do sądu) wykazuje istotne podobieństwo do przypadku orzekania sędziów, którzy zostali powołani w wadliwej procedurze, w której brała udział Krajowa Rada Sądownictwa, której skład ukształtowano nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. W obu tych procedurach wykazano nadmierny wpływ władzy wykonawczej na kształtowanie składu sądu (z jednej strony poprzez delegowanie sędziego, a z drugiej strony przez powołanie na stanowisko sędziego przy udziale organu zależnego od władzy wykonawczej tj. KRS), przy czym Autor przypomniał, że co do wszystkich sędziów powołanych na stanowiska sędziowskie została podważona zasada domniemania bezstronności i niezawisłości, z tym, iż co do osób powołanych na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, nastąpiło to w sposób bezwarunkowy; w tym zakresie przywołano we wniosku m.in. uchwały Sądu Najwyższego (trzech połączonych Izb) z dnia 20 stycznia 2020 r. i 2 czerwca 2022 r. (ta ostatnia I KZP 2/22) oraz orzeczenia międzynarodowych trybunałów, tj. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC). Podkreślając zatem zbieżność ocen w zakresie wadliwych procedur – a nie statusu orzeczniczego osoby sędziego- A. K. oraz SSN M. Bednarek – których efekt jest ten sam, tj. brak instytucjonalnych gwarancji do zachowania na minimalnym poziomie niezawisłości, niezależności i bezstronności w orzekaniu, Autor wniosku wywiódł, że sytuacja, w której zasiadająca w składzie sądu kasacyjnego sędzia SN Małgorzata Bednarek, powołana w wadliwej procedurze, uprzednio będąca w składzie Izby Dyscyplinarnej, która to Izba nie była sądem, miałaby oceniać kwestię rzetelności procedury delegacji sędziego, może zostać sprowadzona do sytuacji naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, która jest wyrażona w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. Uzasadniając przyjęcie jako podstawy wniosku tej przesłanki normatywnej, obrońca skazanego wywiódł dalej, że w piśmiennictwie nie wyklucza się, iż zawarta w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. podstawa wyłączenia sędziego z mocy prawa, może być ujmowana także w takiej sytuacji, gdy sędzia wyznaczony do rozpoznania sprawy może być

zainteresowany wynikiem sprawy w kontekście treści orzeczenia i wpływu orzeczenia na jego interesy lub uprawnienia oraz możliwego wpływu wyniku sprawy na jego własny interes prawny (str. 9-10 wniosku).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty Bednarek jest zasadny choć Sąd Najwyższy nie podziela tezy wnioskodawcy, że zachodzi w tej sprawie podstawa wyłączenia sędziego z mocy art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. Bezsporne jest, że w odniesieniu do podstawy wyłączenia sędziego z mocy prawa konieczne jest dokonywanie wykładni ścisłej (por. np. postanowienia SN: z dnia 11 grudnia 2002 r., V KK 135/02, OSNKW 2003, z. 3–4, poz. 36; z dnia 27 stycznia 2005 r., IV KK 385/04; z dnia 13 czerwca 2007 r., V KK 15/07; z dnia 14 stycznia 2009 r., V KK 285/08). Przyjmuje się w kontekście podstawy wyłączenia z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., że ratio legis tego rozwiązania sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków, przy czym nie chodzi jedynie o tak ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, która *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (J. Kosonoga [w:] R. A. Stefański [red.], S. Zabłocki [red.] *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, Warszawa 2017, s. 550). Nawet uwzględniając, że w zakresie bezpośredniego związku sędziego ze sprawą (art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.) mieszczą się przypadki, gdy przedmiot rozstrzygnięcia wywiera bezpośredni wpływ na sferę uprawnień i interesów sędziego, to trzeba stwierdzić, iż taka sytuacja w tej sprawie nie zachodzi. Będąca podstawą kasacji (sygnalizacja istnienia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.) wadliwość procedury delegowania sędziego do sądu odwoławczego oparta jest na innej przesłance normatywnej, niż wadliwość aktu powołania sędziego SN Małgorzaty Bednarek. W tej drugiej sytuacji wada procesu nominacyjnego związana była z udziałem w procesie powołania Krajowej Rady Sądownictwa, która jest organem zależnym od władzy wykonawczej, nie reprezentuje środowiska sędziowskiego, a zatem nie jest tym Organem, który jest wymienionym w Konstytucji RP (por. uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Co więcej, SSN M. Bednarek nie była poprzednio sędzią, a prokuratorem i nie mogła korzystać z formuły delegacji sędziowskiej.

Ewentualne ustalenie w postępowaniu kasacyjnym, że w toku rozpoznawania apelacji doszło do zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec zasiadania w składzie sądu odwoławczego SSO - A. K. jako sędziego delegowanego, nie przekłada się ani bezpośrednio, ani nawet pośrednio, na ocenę sytuacji prawnoprocesowej sędziego SN Małgorzaty Bednarek. Z tego powodu ta podstawa do wyłączenia sędziego nie mogła w tej sprawie funkcjonować.

Natomiast wniosek podlegał uwzględnieniu na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Przepis ten stanowi bowiem jeden z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia przedmiotowego wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego SN M. Bednarek, które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadałaby sędzia Małgorzata Bednarek. Taka konkluzja wynika z przytoczonego przez wnioskodawcę wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (str. 15-17). Konstatacja ta jest prawidłowa. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 22 marca 2022 r., I KZP 13/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej, opisaney już wcześniej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że EKPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby

Kontroli i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania przedmiotowej sprawy sędziego SN Małgorzatę Bednarek.

[as]